

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa H. D. i J. D.

przeciwko N. D.-T.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 września 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powodów

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 26 kwietnia 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. odstępuje od obciążenia powodów kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że

w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący H. D. i J. D. powołali się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, wskazując, że Sąd Apelacyjny błędnie uznał, iż nie złożyli skutecznie oświadczenia o odwołaniu darowizny i nieprawidłowo ocenił, że w okolicznościach sprawy nie wykazano rażącej niewdzięczności pozwanej, stanowiącej przesłankę skuteczności odwołania darowizny.

Zgodnie z utrwalonym poglądem, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Jest tak wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18).

Instytucja odwołania darowizny stanowi daleko idący wyłom w zasadzie trwałości umów, a jej przesłanki powinny być interpretowane w sposób restryktywny, ze świadomością jej wyjątkowego charakteru (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2017 r., II CSK 871/16). Sądy meriti przeprowadziły szerokie postępowanie dowodowe dotyczące faktów, które w ocenie stron były istotne z punktu widzenia wystąpienia rażącej niewdzięczności po stronie pozwanej. W świetle dokonanych ustaleń, do maja 2017 r. relacje między stronami były prawidłowe. Pozwana nie wyzywała powodów, nie ubliżała im, nie znęcała się nad nimi, a po osiągnięciu pełnoletności zawarła z powodami pisemną

umowę stanowiącą podstawę bezpłatnego zamieszkiwania w darowanym pozwanej domu i korzystania z działki. Powodowie zamieszkują w darowanym domu; nie ustalono, aby nie mieli wjazdu na posesję, aby pozwana „wyganiała” ich z domu, groziła powodom pozbawieniem ich możliwości zamieszkania, względnie, aby zamieszkiwanie to było w jakikolwiek sposób zagrożone. Konflikt między stronami wiązał się natomiast z wciągnięciem ich w spór rodzinny. Ponadto, o ile powodowie i ich synowie C. D. i K. D. korzystają z domu oraz nieruchomości z rodzinami, to pozwana nie ma dostępu do domu i nieruchomości, których jest właścicielką.

W orzecznictwie wielokrotnie zwracano uwagę, że postępowanie kasacyjne nie stanowi kolejnej odsłony sporu w zakresie oceny dowodów i prawidłowości ustaleń faktycznych. Służy natomiast kontroli legalności zaskarżonego orzeczenia w warunkach związania Sądu Najwyższego jego podstawą faktyczną (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Powołane w skardze kasacyjnej fakty, niemające odzwierciedlenia w wiążących Sąd Najwyższy ustaleniach Sądów *meriti*, w tym związane ze zdarzeniami, które miały miejsce już po wydaniu zaskarżonego wyroku, nie mogły zatem rzutować na ocenę przyczyn kasacyjnych.

Jednocześnie, zestawienie ogólnikowych argumentów powołanych we wniosku z dokonanymi w sprawie ustaleniami, nie uzasadniało stwierdzenia, aby stanowisko Sądu Apelacyjnego, według którego odmowa ustanowienia przez pozwaną służebności mieszkania nie wyczerpywała *in casu* znamion rażącej niewdzięczności, było bezzasadne, a tym bardziej, aby było ono nieprawidłowe w stopniu oczywistym i widocznym już *prima vista*, czego wymaga art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie bez znaczenia dla tej oceny jest fakt, że w chwili dokonywania darowizny pozwana była pięcioletnim dzieckiem, a z podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku nie wynikało, aby w czasie dokonywania darowizny czynione były stanowcze ustalenia co do ustanowienia służebności mieszkania jako tytułu prawnego, na podstawie którego powodowie będą w dalszym ciągu zamieszkiwać na nieruchomości.

Ubocznie trzeba zauważyć, że jeśli – jak zdaje się wynikać z powołanych w skardze fragmentów zeznań powódki – pierwsze bezskuteczne próby

o ustanowienie służebności mieszkania były kierowane do pozwanej w czasie, w którym uzyskała ona pełnoletność, to powołanie odmowy ustanowienia służebności jako przyczyny rażącej niewdzięczności ze strony pozwanej byłoby bezskuteczne ze względu upływ terminu określonego w art. 899 § 3 k.c.

Kwestia, czy powodowie złożyli skutecznie oświadczenie woli o odwołaniu darowizny, nie miała w tym stanie rzeczy znaczenia z punktu widzenia wyniku postępowania kasacyjnego.

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 i art. 102 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[as]